

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата психологічних наук, доцента кафедри психології управління Львівського державного університету внутрішніх справ **Фінів Ольги Ярославівни** на дисертацію **Кревської Ольги Олександрівни** «*Мотиваційні чинники професійної самоефективності особистості*», подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.01 – загальна психологія, історія психології

Серед актуальної проблематики сучасної психології виокремлюється феномен самоефективності людини як її спроможність взяти відповідальність за наслідки власної поведінки в умовах кризового соціуму. В окресленому ракурсі особливо важливим завданням є науково-психологічне вивчення проблеми мотиваційної детермінації професійної самоефективності особистості, адже праця та її успішність залишаються основними мірилами життєвої адаптації та самореалізації. Віра у власну спроможність вирішувати поставлені завдання й долати труднощі, базується на ідеях позитивної природи людини та її моральних ідеалів, а отже є досить складним дослідницьким завданням.

Окремого наукового статусу набуває така проблематика тоді, коли йдеться про вивчення фахової самоефективності в межах політичної реалізації особистості. Отож тематика дисертаційної роботи Кревської Ольги Олександрівни є дуже актуальною та малодослідженою в нашому політизованому психопросторі. Безперечно, аналітико-синтетичний підхід до самоефективності крізь призму таких категорій, як самоконтроль, самовизначення, компетентність, здібності є вдалою спробою цілісного охоплення цієї дуже складної та багатогранної категорії. Поява дисертаційного дослідження, присвяченого науковому вивченню мотиваційних детермінант професійної самоефективності особистості, є важливим фактом як для психологічної теорії, так і для безпосередньої

практики.

Дисертанткою у першому розділі здійснено детальний і розлогий огляд значної кількості наукових джерел, які репрезентують ключові лінії та засадничі напрями вивчення проблеми самоефективності особистості загалом і професійної самоефективності зокрема. Повномірно проаналізовано теоретичні основи, змістове наповнення і структуру самоефективності як професійно необхідної характеристики сучасного спеціаліста. Дуже добре, що в основному дослідницькому ракурсі постає якраз самоефективність особистості, яка працює в системі професійних відносин «людина-людина», адже від рівня і якості мотивації значною мірою залежить успішність і міжособистісного спілкування, і всієї професійної діяльності. Авторкою дисертації різнобічно досліджено теоретичні концепти мотиваційних координат професійної самоефективності особистості, а також обґрунтовано їхній інтегративний зміст насамперед як найважливішого чинника у процесі фахової самоефективності. Імпонує, що теоретичний аналіз побудований дослідницею як врахування і творче осмислення того фундаментального доробку, який накопичила зарубіжна і вітчизняна психологічна думка у сфері досліджуваних понять.

Слід відзначити успішну розробку Кревською Ольгою Олександрівною теоретичної моделі мотиваційної детермінації професійної самоефективності в межах політичної реалізації особистості. Зауважусмо аргументованість авторських поглядів дисертантки, яка, узгодивши цілу низку інших концептуальних підходів (наприклад, інтегративну модель мотивації досягнення в діяльності (Т. Гордєєвої), програму і модель розвитку мотивації досягнення, де процес розвитку мотивації розглядається як навмисне організована діяльність (М. Кондратьєвої) та ін.), зуміла вибудувати цілісну і переконливу авторську модель. Звичайно, основною методологічною засадою цілком слушно було обрано мотиваційну концепцію результативних детермінант успішності діяльності (за Жанною Петрівною Вірною). Вважаємо, що науково-теоретичні положення концептуального апарату

дисертації відзначаються глибиною і виваженістю, а також вміщують у собі як детальний аналіз традиційних психологічних поглядів, так і синтез найсучасніших підходів щодо досліджуваного кола проблем.

У другому розділі, присвяченому емпіричному вивченню мотиваційної детермінації професійної самоефективності особистості, дисертанткою висвітлено основні положення та розкрито процедурні й методичні аспекти організації емпіричного дослідження. Змістове і функціональне наповнення професійної самоефективності, на думку авторки, зводиться до розуміння того, що це усвідомлена здатність фахівця вирішувати складні професійні ситуації, ефективно виконувати професійну діяльність завдяки сформованим компетенціям і мобілізації здібностей. Цілком закономірно зроблено наголос на деталізацію сформованості політичної компетентності, яка трактується як володіння широким, сучасним комплексом знань про політику, а також уміння їх застосовувати на практиці в політичному житті суспільства, авторитет політолога чи політика. Самоефективність особистості в межах її політичної реалізації розглядається через виокремлення особистісних і результативних складових.

У третьому розділі «Результати емпіричного вивчення мотиваційної детермінації професійної самоефективності в межах політичної реалізації особистості» викладено основний матеріал емпіричного дослідження й обґрунтовано відмінності мотиваційних характеристик конструктивного і компенсаційно-конструктивного профілів особистості з різним рівнем політичної реалізації. Зазначимо, що Кривською Ольгою Олександрівною здійснено вдале емпіричне дослідження за допомогою пакету валідних методик та з досить нетиповою вибіркою (працівники Апарату Верховної Ради України (народні депутати, помічники-консультанти) і студенти майбутні психологи й політологи). Звичайно, таке розгалужене емпіричне дослідження, яке дало змогу отримати цінну інформацію про зміст мотиваційних чинників професійної самоефективності в межах політичної реалізації особистості, заслуговує особливої уваги. Окремо відзначимо вдале

застосування факторного і регресійного аналізу, що дозволило виокремити найсуттєвіші прогностичні детермінанти професійної самоефективності досліджуваних.

Авторкою зроблено осяжні висновки, дуже інформативними та ілюстративними є додатки до дисертації.

Дисертаційне дослідження відзначається науковою виваженістю, цілісністю та інноваційністю, однак вважаємо все ж таки доцільним зробити деякі зауваження та пропозиції.

1. На нашу думку, вибірка сформована як цікавий гетерогенний феномен (працівники Апарату Верховної Ради України (народні депутати, помічники-консультанти) і студенти університету, проте вікові, статусні, досвідні, компетентнісні розбіжності між фахівцями і майбутніми фахівцями вже апріорі передбачають як різну мотивацію, так і різну самоефективність.
2. У контексті розкриття змістової та функціональної сутності самоефективності особистості дещо осторонь залишився такий важливий компонент як самоприйняття, адже від рівня прийняття/неприйняття людиною самої себе істотно залежить і успішність її політичної ефективності, і спроможність до самоактуалізації загалом.
3. Результати беззаперечно цікавого й інноваційного дослідження авторки серед інших впроваджено у психологічну практику роботи управління кадрів Апарату Верховної Ради України, а також в роботу Асоціації випускників Програми стажування у Верховній раді України та центральних органах влади громадського об'єднання «Ліга інтернів». Було б дуже добре отримати емпіричні результати щодо мотивації, наприклад випускників-інтернів програми стажування у найвищому законодавчому органі нашої країни.

4. У списку використаних джерел англійською мовою існують деякі огріхи, зокрема не вказані роки часописів, у яких надруковані праці Альберта Бандури, а деякі загальновідомі підручники (наприклад, Демидов А. Основы политологии; Иванов В. Политическая психология; Ирхин Ю.В. Политология: учебник; Немов Р.С. Психология : учеб. для студ. та ін.) видаються дещо недоречними у такій поважній дисертації.

Однак зроблені зауваження і пропозиції не применшують загального позитивного враження від дисертаційного дослідження Кревської Ольги Олександрівни, якому властиві потужний концептуальний апарат, високий рівень методологічного обґрунтування, переконливі емпіричні результати, тісний зв'язок теорії та практики.

Автореферат відповідає основному змісту дисертаційної роботи, найважливіші результати дослідження знайшли достатнє висвітлення у 13 публікаціях авторки й апробовані на багатьох науково-практичних конференціях.

Дисертація Кревської Ольги Олександрівни «Мотиваційні чинники професійної самоефективності особистості» є завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам МОН України до досліджень такого рівня, а його авторка заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.01 – загальна психологія, історія психології.

Офіційний опонент:

кандидат психологічних наук, доцент
кафедри психології управління
Львівського державного університету
внутрішніх справ

Львівський державний
університет внутрішніх справ
Підпис *Григорук*
засвідчую:
Учений секретар *Н.Я.Руд*
" " 20

